

משה ריבן ז"ל

מאת: מאיר פויכטוונגר

בפרוס ימי הפורים נלקח מאתנו חברנו משה ריבן ז"ל במיטב שנותיו ומתוך פעילות ענפה ומגוונת בכל תחומי הוראת הפיסיקה.

מי שביקר בשיעורו של משה מצא מורה בעל מאור פנים שריתק את תלמידיו בנועם שיחו, בהסברתו הבהירה, בניסויים מוצלחים ובציורים מקוריים. הן התלמיד והן האורח נהנו מהספונטניות השופעת של משה, ואולם לאמיתו של דבר היה שיעורו פרי הכנה שיטתית ומדוקדקת. על כך מעידים עשרות התיקים שנמצאו בעזבונו, המלאים רשימות מפורטות לשיעוריו במשך קרוב לעשרים שנות הוראתו ובהם סיכומי נושאים, פרוטי תרגילים, תאורי ניסויים, צילומים, ציורים, ובמיוחד שקפים רבים, שבהכנתם התמחה במיוחד. ברשימות אלה ניכרת עבודתו השיטתית וגם רוחו הטובה של מורה מסור. מדי פעם בפעם אף מתפרץ מבעד לחומר הענייני ההומור הנעים של המחנך, ואל הציורים מתגנבת נימה של בדיחות דעת מרעננת.

כשם שאהב משה את ההוראה, כך התמיד גם בהרחבת השכלתו ובהשתלמותו בכיוונים מיוחדים משלו. בצעירותו השתתף בקורסים למורי דרך ובשיטות של הוראת המתמטיקה בשידורי טלוויזיה. מאז קבע-אחרי לימודיו באוניברסיטה - את דרכו בהוראת הפיסיקה, לא החמיץ הזדמנויות להתכונן במעבדות ולהשתתף בקורסים שונים למורי הפיסיקה, וכן ביקר בחוץ לארץ במסדות לקידום הוראת הפיסיקה ובכינוסי GIREP. בימי חוליו השתלם במתמטיקה ובמוסיקולוגיה באוניברסיטה הפתוחה.

עם כל הרב-צדדיות בהתעניינותו של משה צמחה פעילותו המגוונת, רובה ככולה, מתוך עבודתו כמורה בכיתה. הוא היה אחד המורים שהדגימו מדי שנה בשנה ניסויי מפתח מחומר בחינות הבגרות לפני תלמידי כיתות י"ב מטעם אוניברסיטת תל-אביב וארגון מורי הפיסיקה. כמורה חונך הודריך סטודנטים, שהתכוננו באוניברסיטה להוראת פיסיקה ושמה לשתף בהישגיו ובמאמציו גם חברים צעירים. הסטודנטים אהבו את שיעוריו, כי מצאו בהם דוגמה שכדאי היה להם ללמוד ממנה ולכל אחד מהם הקדיש שעות רבות של תשומת לב והדרכה אישית יסודית. בעקבות עבודתו בהכשרת מורים התעניין בפרוייקטים הקשורים במתודיקה של הוראת הפיסיקה שפותחו באוניברסיטת תל-אביב. תחילה הריץ תוכנית ניסויית להוראת זרם חילופין במסגרת שיעוריו בבית הספר. למשך כמה שנים הצטרף לצוות שעסק בפיתוח ניסויי פיסיקה באמצעים פשוטים. קובץ ניסויים אלה נמצא כעת בדפוס, וגדול הצער שמשה לא יראה אותו יוצא לאור. באחרונה עסק בבעיית של ארגון שיעורי המעבדה לפיסיקה ובהצעות חדשות לניצול שיטתי של המטול העילי בהוראת המקצוע.

עם הייותו שקוע בעיקר בעבודה פדגוגית לא משך משה את ידו גם מעסוק בצרכי ציבור וכעשר שנים נמנה על החוג המצומצם של חברים שדאגו להמשך פעולותיו של ארגון מורי הפיסיקה. בשנות תשכ"ט - תשל"ה היה חבר במערכת של "דפים למורי הפיסיקה" ואף פרסם בבטאון זה תשעה מאמרים מתחומי מכניקה, חשמל, אופטיקה, פיסיקה מודרנית ואמצעי

הוראה אורקוליים. אף לא נרתע מעבודה טכנית "שחורה" מאחורי הקלעים, שאיננה מזכה את בעליה בהכרת טובה או סיפוק. משימות שקיבל על עצמו מחוץ למסגרת עבודתו הקבועה העריך לפי ערכן הציבורי ולפי האתגר האנושי והמדעי הטמון בהן. מעולם לא החליט לפי מידת הפרסום או היתרונות הכספיים שבצדן.

משה היה צנוע ותקיף גם יחד, לא הבליט את עצמו ולא הסתיר את עצמו, לא היתה בו האדיבות המחושבת של השוקדים על יחסי ציבור מועילים ולא השקיע מאמצים על מנת לקבל טובות מן המימסד. את לבו החם וחביבותו גילה במגעיו עם הזקוקים לעזרתו ולעצתו, עם נוער וילדים, עם זקנים או נכים ועם חברים שבמחיצתם עבד. עם התרחב תחום פעילותו גדל חוג ידידיו שהעריכו את כושרו ואת פועלו. זכה לנישואים זמן קצר לפני פטירתו. בן ארבעים וארבע היה במותו. ת נ צ ב ה.

מורים יקרים,

החוברת הנוכחית חותמת את כרך 8 של "תהודה". אנו מבקשים איפוא מציבור המורים לחדש את מינויים על העתון באמצעות הספח המצורף. העתון יוצא ללא כל תמיכה מטעם משרד החינוך והתרבות ולכן נודה לכם על חידוש מהיר של המינוי, כדי לא לעכב את צאת החוברת הבאה.

אנו מודים לכם מראש על שיתוף הפעולה.

ב ב ר כ ה,

ד"ר חנה גולדרינג